

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ȚI.

ANULŪ XLIX.

SÈ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondū 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nerancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămît.

Pe unū anū 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și strălînătate:

Pe anū 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

Nr. 18.

Joi, 23 Ianuariu (4. Februarie).

1886.

Situațiunea politică și Austro-Ungaria.

De când puterniculă cancelarū alū Germaniei, a îndreptatū tunete și fulgere contra Polonilorū și a polonismului, se sēme în atmosfera politică ceva, ce pare a prevesti o apropiată furtună. Resentimentulū ce l'au produsū în Austro-Ungaria acușatiunile contra polonismului ale principelui Bismarck nu este nicīdecum favorabilū, căci nu puteau ca aceste acușatiuni sē nu lovēsă și în Polonia Galiției, cari astăzi suntū la guvernū în Austria, ba imputăriile ce le face cancelarulū Germanilorū din cauza moliciei lorū atingū și pe Cehi și pe Maghiari în mēsura nu neînsemnată.

Vomū reveni mai pe largū asupra acestei importante cestiuni. Deocamdată aflămū cu cale a reproduce unū interesantū articolū din fōia opozițională „Budapester Tagblatt“ dela 1 Februarie, în care se aprecieză situațiunea generală politică în următorulū modū:

„Orizontulū politicū nu mai strălucescē în azuriulū lui limpede și nuorī negri aparū pe firmamentū, cari ne vestescū vijelia amenințătoare. Ce-i dreptū, discursurile tronurilorū și enunțaițiunile oficiale ale miniștrilorū europeni ne spunū, că ceriulū ar fi câtū se pōte de seninū, dēr o singură privire e de ajunsū, spre a ne înfățîșa tōte aceste asigurări numai ca nisce pie dorințe. Intr'adevērū, situațiunea politică în Europa e fōrte serioasă și conducătorii politicei esteriore a monarchiei noastre pōrtă în momentulū de față sarcina unei îndoite responsabilități. Fi-vorū conducătorii politicei esteriore a Austro-Ungariei destulū de înțelepți și tari, spre a delătura pericolele amenințătoare? Fi-vorū ei în stare a conduce mai departe corabia statului cu tōtă furtuna, ce se ridică, așa ca sē-și pōtă continua drumulū fără a suferi stricaciune? Aceste între bări se impunū fiecărui patriotū, dēr nimenī nu voiesce sē răspundă la ele.“

„Dēcă trecemū în revistă cele mai nouē evenimente politice, ne aparū astăzi ca cele mai însemnate momente politice: schimbarea ministeriului în Anglia, discușiunile asupra Polonilorū în parlamentulū germanū, demonstrațiunea navală europeană și încurcăturile în peninsula balcanică. In adevērū, fiecare din aceste aparițiuni ar fi în stare a deștepta îngrijiri. Sē vorbimū mai întâi despre schimbarea în Anglia. Ministerulū conservativū a cădūtū și este înlocuitū de unū cabinetū liberalū. Amū avutū ocașiune de a vedē asemenea schimbări în cursulū celorū deșce ani din urmă în Anglia de repețe ori. Și noua schimbare de ministerū ni-ar putē lăsa indeferiniți, dēcă nu ar fi fostū însărcinatū cu formarea cabinetului Mr. Gladstone, „bunulū moșnegū“ cum îi dīcū în Anglia. Mr. Gladstone este unū dușmanū înverșunatū alū Austro-Ungariei, ba chiarū unū dușmanū alū monarchiei noastre. De repețe ori și'a vērșatū mânia în scrieri periodice și vorbiri în contra monarchiei, și odată în mânia sa a mersū până a ofensa pe Impēraturū-Rege. Adevēraturū că mai târziu și-a retrasū ofensa, cu tōte astea acestū faptū caracterisēază destulū de bine caracterulū și sentimentele sale. Dēr de amū putē uita tōte celelalte, nu ne este ertatū a uita marile cuvinte: „Hands off“ (josū mânia!) ce le-a adresatū monarchiei noastre. Cu strigarea: „josū mânia!“ a voitū Gladstone sē-i interdicā monarchiei austro-ungare ori-ce acțiune în peninsula balcanică. In adevērū, politicii monarchiei arū fi trebuitū sē pērdă totū sentimentulū de onōre, ca sē pōtă uita vreodată acestă cutezare a lui Mr. Gladstone.“

„Nu mai puținū neîmbucurătoare sunt ințemplările în dieta prusiană. Nu voimū sē recapitulāmū aici tōte acele stranie ințemplări, ce s'au petrecutū țilele aceste în Berlinū. Discușiunea asupra Polonilorū cu tōte momentele ei

istorice este încă viuă în memoria cetitorilorū noștri. Dēr ni se pare, că acestă discușiune aruncă lumină și asupra relațiunilor monarchiei noastre cu Germania. Numai ca în trecētū a împărtășitū Bismarck, că în anulū 1866 Rusia a fost gata a nāvāli asupra Austro-Ungariei. Față cu-o alianță Prusso-Russo-Italiană monarchia noastră se nțelege că ar fi trebuitū sē ngenunche și — consecințele urmēză de sine. Rusia, aliatulū de mulți ani alū Austriei, care de atātea ori — adevēraturū că numai spre stricaciunea patriei noastre — a înțervenitū în favōrea dinastiei habsburgice, a fost dēr gata a părăsi pe Austria, ba mai multū, a nāvāli asupra ei pe furișū mișlesce, în speranță că va duce cu sine o bogată pradă. Și aceeași Rusiă este ađi aliată cu Austria-Ungaria! Ințelnicirile monarchilorū dela Skiernevice și Kremsier au pusū la cale o alianță, pe care față cu împărtășirile principelui de Bismarck nu o putemū numi nicīdecum naturală și fericită. Dēr lucrulū de căpeteniă este, că și alianța noastră cu Germania pierde din valōre prin nisce ințemplări ca cele petrecute de curēndū în dieta prusiană. Alianța cu Germania formēză temelina politicei esteriore a Austro-Ungariei. Pōte că chiar ințrēga noastră politică nu consistă decātū în acestă rāzimare pe Germania. Lāudatu-s'a multū acestă alianță, ea încă și astăzi este lāudată și în adevērū, ea merită a fi lāudată. Dēr nici aici nu e aurū totū ce lucește. Prin acestă alianță Austro-Ungaria a căștigatū ce-i dreptū multū, dēr a și pierdutū multū și este întrebarea, că ore căștigulū este mai mare decātū paguba? — *Puterile europene s'au desvērșatū de a mai calcula cu Austro-Ungaria*, căci sciu, că ce voiescū cei din Berlinū, are valōre și pentru Viena. Și acestă ori și cum este regretabilū. Dēcă însă la acestă împrejurare se mai adaugă încă și ințemplări, ca cele amintite în parlamentulū germanū, și dēcă se va dovodi ințr'o țī, că luptele pasionate de partidă în Germania și-au ajunsū culmea și că Germania unită e de multū desbinată, atuncī fără îndoielă și valōrea unei alianțe cu ea scade și se nasce întrebarea, că ore bine a fostū, că în anii din urmă au gânditū și și-au bātutū capulū pentru omēni noștri de statū conducătorī totū numai cei din Berlinū?“

„Venimū acum a vorbi despre demonstrațiunea navală. Astăzi se ințrunescū corābiile de rēsboiu europene în portulū dela Canea și acestă va ajunge, credemū, spre a aduce pe Grecii la resonū. Amū putē sē întrebāmū, dēcă monarchia noastră are vr'unū interesū de a amenința pe Grecia? Posițiunea de putere mare a monarchiei noastre, e naturalū că-i impune multe cheltueli, pe cari în cele din urmă le-ar putē economisi. Austro-Ungaria a luatū parte dealtmintrelea și la demonstrațiune a navală dela Dulgino, de ce sē lipsēcă ea acum, când e vorba d'a se documenta înțelegerea între marile puteri?“

„Acestă demonstrațiune navală ar fi încă celū mai micū rēu, lucru principalū este și va rămāne încurcatura cestiune a Orietului, care va trebui sē se resolve ințr'o țī. Dēcă voimū sē fimū onești și sinceri, trebuie sē mărturisimū, că omēni noștri de statū au avutū până acum puținū norocū în acestă privință. După rēscolā dela Filipopolū s'a datū dela Viena parola: „restabilirea statului quo.“ Și astăzi? Cine se mai gândescē astăzi de a face acestă pretensiune? Dēr cei din Viena nici că au reținutū pe Serbia de a purta rēsboiu cu Bulgaria, și Serbia, protegiata noastră, este ađi totalū bātută și noi nu suntemū în posițiune de a face ceva pentru acestă țēră. Se înțelege de sine că în urma acestă, simpatia ce amū avutū pōte în Serbia pierē și face locū unei antipatii, ba chiar urei. In urma acestă, căștigă Rusia totū mai multū tērēmū. Ea ajută Bulgariiei sē-și facā uniunea

și va sprijini și pe Serbia, îndată ce acesta va voi sē pāșēcă ca dușmanū contra Austro-Ungariei. Rusia este în modū „oficialū“ aliata Austro-Ungariei, dēr în realitate, și mai alesū în peninsula balcanică, este rivalulū ei, contrarulū ei, inimizulū ei...“

„Așa se presentă ađi situațiunea politică. Riscāmū de a fi declarați de pesimiști și de omēni fricoși, dēr credemū de a ne înșimpli o datoră, dēcă arātāmū cu degetulū asupra norilorū negri, ce se adunā pe firmamentū. O tempestate curățā aerulū, dēr pōte, că ar fi mai bine pentru monarchia austro-ungară, dēcă nuorii cei grei și nuorii cei amenințatori arū trece de astādă fără furtună.“

Din peninsula balcanică.

După cum comunicā o telegramă din Constantinopolū, Bulgaria nu se mulțamesce cu unirea personală. Ministrulū de externe bulgarū Zinov, care se află acum în Constantinopolū, s'a exprimatū, că elū nu s'ar fi însărcinatū cu misiunea sa la Pōrtă, dēcă tractările ar fi sē se facā numai pe basa unirei personale. Zinov crede, că va putē obținē o deplinā unire a Bulgariiei cu Rumelia ostică în privință legislativă și administrativă și în schimb e gata a face orice concesione în cestiuni de formă, pe cari Sultanulū pune prețū fōrte mare.

Representantulū Porții la tractările de pace serbo-bulgare este instruitū, ca sē nu inire în discușiunea cestiunei unirei bulgare-rumeliote și sē nu cēră dela Serbia nici o recunōscere formală a unirei.

Mare îngrijire domnesce privitorū la Grecia. Scirea, că flota grecēcă a plecatū la Creta, a pricinuitū acolo mare spaimă între Mohamedani. Flota turēcă din sinulū Suda constă numai din două fregate cuirasate, care n'arū putē resista Grecilorū. Numai scirea, că flotele marelorū puteri se adunā în sēnulū Suda a mai potolitū spaima. Garnisōna turēcă se întāresce în Creta la 19,000 de omēni. Ambasadorii puterilorū au încunoscintatū pe Said-pașa, că Turcia are mână liberă față cu Grecia.

Scirea că agenții diplomatici din Sofia au primitū inștruciuni, ca sē ințreprindā unū pasū colectivū pe lângā guvernulū bulgarū pentru desarmare, stā în legătură cu înarmările ce le face ministerulū de rēsboiu bulgarū pentru tōte eventualități. La organizarea celorū două brigade rumeliote se lucrēzā cu celū mai mare zelū. In Sofia se așteptā sē sosēcă unū curierū din Petersburgū cu o scrisōre din partea țarului.

Ce privescē scirea datā de Agenția Havas, că Grecia și-ar fi schimbatū atitudinea și ar fi hotărītū sē corēspondă dorințelorū marilorū puteri, este cu totulū neînțemeiată.

Bismarck în contra Polonilorū.

(Urmare și fine).

La începutulū inșurecțiunei polone, în Parisū era judecată aceea cu bunăvoință. Tractările din camera deputațilorū au produsū ferbere în Franția și Anglia. Dēr mulțamitā ambasadorulū francesū Lord Russel, impēraturū Franciei și-a schimbatū părerea și tractările n'au avutū rele urmări. Ađi s'au schimbatū lucrurile. Avemū mai mulți amici în streinătate. Recunōscerea unei monarchii polone nu o veți dobēndi. Vomū da Polonilorū scutū, dēr dēcă ei voiescū sē resolve cestiunea polonā între granițele prusiane, atuncī dīcū ca Gladstone: „Hands off!“ („Josū mânia!“ Francesii abia se potū ocupa acum cu Polonii, ei se ocupā acum directū cu noi. Dela 1866 și 1870 Europa este în genere prē multū ocupată cu politica cea mare, decātū ca sē pōtă lua în considerare pe Poloni, dēr pentru aceea lupta Polonilorū se continuā cu puteri ințārite. Timpulū rēpausului n'a fostū timpulū impăcării pentru Poloni. Pōte că sprijinulū opozițiunii este mai tare decātū acela alū guvernului, altfelū nu-mī potū esplica progresulū Polonismului. (Neliniște în stānga.) Celū dintēiu imboldū la lupta pentru cultură mi-a datū președinteles secciunei catolice în ministeriulū cultelorū, Kretzik. Acestă secciune era încātva o administrațiune polonisătoare în mijloculū guvernului pru-

Cursul la bursa de Viena
din 2 Februarie st. n. 1886

Rentă de aur 4%	101.45	Bonuri croato-slavone	103.75
Rentă de hârtie 5%	92.95	Despăgubire p. dijna de vin	98.50
Impurmutul căilor ferate ungare	152.35	Impurmutul cu premiu ung.	117.60
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (1-ma emisiune)	99.05	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (2-a emisiune)	126.80	Renta de hârtie austriacă	84.10
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (3-a emisiune)	113.00	Renta de arg. austr.	84.30
Bonuri rurale ungare	104.00	Renta de aur austr.	112.30
Bonuri cu cl. de sortare 104	—	Losurile din 1860	—
Bonuri rurale Banat-Ti-miș	104.00	Acțiunile băncii austro-ungare	871.00
Bonuri cu cl. de sortare 103.76	—	Act. băncii de credit ung.	306.50
Bonuri rurale transilvane	103.75	Act. băncii de credit austr.	299.20
		Argintul — Galbini împărătesc	5.92
		Napoleon-d'or	10.01
		Mărci 100 imp. germ.	61.90
		Londra 10 Livres sterlinge	126.25

Cea mai bună (6-36).
Hârtie de țigărete
este veritabilă
LE HOUBLON
fabricată franceză
de **GAWLEY & HENRY, în PARIS**
A se feri de imitațiune

Acastă hârtie se recomandă cu căldură din partea domnilor Dr. J. Fohl, D. E. Lud-wi, D. M. Lippmann profesori de chimie la universitatea din Viena, pentru curățenia sa absolută, și pentru-că nu are în consistența sa nici o materie stricăcioasă.

500 VIZITELI
C. C. HENRY
PARIS

17, Rue Bérenger, à PARIS

» ADVOCATULŢ POPORALŢ »

Aducem la cunoștința onor. publicului român, cumă cu începere dela 1 (13) Februarie a. c. va apăre în *Timișoara*, ca supplementu la *foia politica*, „Luminătorul” și sub responsabilitatea acelui redactor (Pavel Rotariu avocat), o foia juridică în limba română sub numirea „Advocatul popular”, în care se vor petra în mod obiectiv, instructiv și es-plicativ, chestiuni de drept public, privat, cambial, comercial, ungar în rëndu sistematic.

Din dreptul public ungar se vor explica tôte instituțiunile sta-tului nostru cu așezămintele sale, adică: puterea executivă a statului; nu-merul și secțiunile tuturor ministerilor din țară, a județelor comunale, bagatele, cercuale, districtuale; a forurilor apelative, de finanțe, comerciale. Din dreptul privat ungar se vor explica relațiunile de drept privat, se vor da formulare despre obligațiuni, chitanțe, contracte: de căsătorie, de tôte soiurile de testamente; de socoteii tutoresc; esemplare de reuniuni musicale, de pușcași, funebrale, etc. Se vor explica în mod teoretic și practic relațiunile de cartea funduală, cu formulare despre rugări de transcriere, de intabulare și destabulare, de prenotare, asemenea și despre documentele referitoare la aceste cauze.

Cu un cuvânt: „Advocatul popular”, cu timpul va pune în posi-țiune pe cetitori săi ca fiecare să-și fiă avocatul său propriu în cele private: să-și scie face obligațiune, chitanțe, contracte de tôte soiurile, ru-gări în cauze extraprocesuale tôte valde și corecte; și d'odată să cunoscă întregul organismul statului nostru ungar.

„Advocatul popular”, va apăre de două ori în fiecare lună, ca supplement al „Luminătorului”, însă se va pute abona și separat de fie cină, și va costa:

1. Pentru abonații la „Luminătorul” pe un an: 2 (doi) fl. v. a. pe 1/2 de an: 1 (un) fl. v. a. pe 1/3 de an: 2 (doi) fl. v. a.

2. In edițiune separată (pentru cei ce nu abonează „Luminătorul”) pe un an: 4 (patru) fl. v. a. — pe 1/2 de an: 2 (doi) fl. v. a.

Abonamentele se fac la:

Redacțiunea „Luminătorului” în Timișoara.

Invităm deci pe onor. publicul român ca să concurgă cu obona-mente. Abonații „Luminătorului” n'au trebuința a să abona separat, ci numai aceia au să ne avizeze, carl nu vor să-și aibă, cu stima.

Pavel Rotariu m. p.
advocat și redactor al „Luminătorului” și al „Advocatului popular.”

Tarifa anunțurilor și inserțiunilor.

Anunțuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.
Pentru inserțiuni și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.
Pentru repețiri se acórdă următoarele rabate:

Pentru repețiri de 3—4 ori	10%
” ” ” 5—8 ”	15%
” ” ” 9—11 ”	20%
” ” ” 12—15 ”	30%
” ” ” 16—20 ”	40%
Dela 20 de repețiri în sus	50%

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se fac în-voir și reduceri și peste cele însemnate mai sus.

Se caută
O casă de închiriată
pentru instalarea
Gendarmariei r. ung.
Ofertele resp. se primesc la *comanda de flancă a Gendarmeriei din Brașov, Ulița neagră*
Nru. 399.

CANCELARIA NEGRUTIU
in Gherla-Szamosujvár

deschide abonamentă pe anulă 1886 la:

„AMICULŢ FAMILIEI.” Revistă beletristică și enciclopedică-literară — cu ilustrațiuni. Va eși în 1-a și 16-a și a luni în numer-câte 2—3 côle; și va publica poesii, romanuri, romane, schițe, piese teatrale, studii sociale, articlii științifice, amei nunte de instrucțiune și distrațiune ș. a. Prețul de abonamentă pe anulă întregă e 4 fl. — pentru România 10 franci — l. n. plătibil și în bilete de bancă și în timbre postali.

„PREOTULŢ ROMANŢ.” Revistă bisericească, scolastică și literară. Va eși în broșuri lunare câte de 2 3/4 — 3 1/4 côle; și va pu-blica articlii din sfera tuturor științelor teologice și între acestia mulțime de predice pe dumineci, serbători și diverse oca-siuni, — mai departe studii pedagogice-didactice și științifice-literari. — Prețul de abonamentă pe anulă întregă e 4 fl. — pentru Ro-mânia 10 franci — lei noi, plătibil și în bilete de bancă și în timbre postali.

— Abonații voră primi unele premii de valoare și-și voră pute procura cu prețuri fôrte reduse tôte opurile din edițiunea noastră. —

COLECTANȢI PRIMESCU GRATIS TOT AL PATRUEA ESEMPLARIU.

Totă acolo au apărută și se află de vândare:

- Biblioteca Săteamului Român.* Cartea I. II. III. IV. cuprindă materii fôrte interesante și amuzante. Prețul la tôte patru 1 fl. — câte una deosebă 30 cr. *Biblioteca Familiei.* Cartea I. Cuprindă materii fôrte interesante și amuzante. Prețul 30 cr.
- Carmen Sylva.* Prelegere publică ținută în salele gimnasiului din Fiume în 8/XII. 1884, în limba maghiară și în 25/II. 1885 în limba italiană prin Vincentiu Nicora prof. gimnas. — Cu portretul M. S. Regina României. Prețul 15 cr.
- Collecta de Recepte* din economiă, industriă, comerț și chemiă, pentru economi, industriași și comercianți. Prețul 50 cr.
- Apologie.* Discusiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Români, invederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silasi. Partea I. Paul Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Sincai. Prețul 30 cr. *Renascerea limbei românesce* în vorbire și scriere invederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silasi. Broșura I. II. Prețul fiecăreia e 40 cr. — Ambele împreună 70 cr. *Poesii* de Vasiliu Ranta-Buticescu. Ună vo-lumă de 192 pagini cuprinde, 103 poesii bine alese și arangiate. Prețul redusă (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.
- Ifigenia în Aulida.* Tragediă în 5 acte după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr. *Ifigenia în Tau-ria.* Tragediă în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr. *Branda séu Nunta fatală.* Schițe din emigrarea lui Dragoșiu. *Novelă istorică națională.* Prețul 20 cr. *Elă trebuie să se însore.* *Novelă* de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțiu. Prețul 25 cr. *Hermană și Dorotea* după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantin Morariu. Prețul 50 cr.
- Economia pentru scôlele popor.* de T. Rosiu. Ed. II. Prețul 30 cr. *Petulantulă.* Comediă în 5 acte, după August Kotzebue tradusă de Ioană St. Șuluțiu. Prețul 30 cr. *Nu mă uita.* *Colecțiune* de versuri funebrale, urmate de iertațiuni, epitafia ș. a. Prețul 50 cr. *Tesaurulă dela Petrôsa séu Cloșca* cu puii ei de aură. *Studiu archeologică* de Dionisiu O. Olinescu. Prețul 20 cr.
- Indreptar teoretic și practic pentru învățământulă intuitivă* în folosulă eleviloră normală (preparandială), a învățăto-riloră și a altoră bărbați de scôlă, de V. Gr. Borgovanu, prof. preparandială. Prețul 1 fl. 70 cr.
- Miculă mărgăritară sufletescă.* *Cărticică* de rugăciuni și cântări bisericesce — frumosă ilustrată pentru pruncii scolară de ambe sexele. Cu aprobarea jurisdicțiunei sup. bisericesce. Prețul unui esempl. broșurată e 15 cr., — legată 22 cr., legată în pânză 26 cr. — 50 de esempl. broșurate costau 6 fl., — legate 9 fl., legate în pânză 12 fl. — 100 esempl. broșurate 10 fl., — legate 17 fl. legate în pânză 22 fl. *Cărticică* de Rugăciuni și Cântări pentru pruncii scolară de ambe sexele. Cu mai multe icône frumoșe. Prețul unui esemplară trimisă franco e 10 cr., 50 esemplare costau 3 fl.; 100 esemplare 5 fl. v. a.
- Visulă prea sântei vergure Maria a Născătoarei de Dumneșeu* urmată de mai multe Rugăciuni frumoșe. Cu mai multe icône fru-moșe. Prețul unui esemplară trimisă franco e 10 cr. 50 esemplare costau 3 fl.; 100 esemplare 5 fl. v. a.

— Manuală de Gramatica limbei române pentru scôlele poporale în trei cursuri de Maximă Popă profesoră la gimnasiulă din Nășudă. Prețul 30 cr. —